

Tiesības ierobežot konstitūcijā garantētās pamattiesības uz reliģijas brīvību

Elīna Vojevode

Rīgas Stradiņa universitāte, doktora studiju programma "Juridiskās zinātnes"

Ievads. Reliģiskā diskriminācija ir atkarīga no valsts konstitucionālajām tiesībām un tajā nostiprinātajiem cilvēktiesību pamatprincipiem. Cilvēktiesības ir skaidras, saprotamas, precīzas un konkrētas tiesību normas, kas ir ietvertas starptautiskos dokumentos, piemēram, direktīvās un konvencijās. Eiropas Savienības dalībvalstīm ir pienākums lielu uzmanību pievērst cilvēktiesību īstenošanai. 1990. gada augustā 56 dalībvalstis Islāma konferencē (OIC) pieņēma Kairas Cilvēktiesību deklarāciju islāmā. Šajā dokumentā visas tiesības izriet no Dieva. Visas tiesības un brīvības ir atkarīgas no islāma un šariata. Pastāv liela izpratnes atšķirība starp Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju un Kairas Cilvēktiesību deklarāciju islāmā. Vispārējā cilvēktiesību deklarācija ir balstīta uz noteiktām pamatvērtībām un nevis uz reliģiskām ideoloģijām. Islāma reliģijas pārstāvji apdraud demokrātisku valsts iekārtu un cilvēktiesības, jo islāms ir ne tikai reliģija, bet arī sociālais, juridiskais un politiskais kodekss. Satversmes 99. pantā minētais reliģijas brīvības princips ir attiecināms gan uz fiziskām, gan uz juridiskām personām jeb reliģiskām organizācijām, kurām ir juridiskas personas statuss. Darba autore secina, ka Satversmes 99. pantā ietvertais reliģijas brīvības princips attiecībā uz indivīdu vai fizisku personu ir kā absolūtas tiesības. Savukārt reliģijas brīvības princips attiecībā uz reliģiskām organizācijām ir relatīvs. Galvenais priekšnoteikums reliģiskām organizācijām ir tāds, ka tām ir jābūt reģistrētām Uzņēmumu reģistrā.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Noskaidrot, kādos gadījumos un cik lielā mērā valsts drīkst ierobežot konstitūcijā noteiktās pamattiesības par reliģijas brīvību, un cik lielā mērā šie ierobežojumi var attiekties uz ieceļotājiem valstī, kā arī noskaidrot, kādi ir visbiežākie cilvēktiesību aizskārumi.

Manā pētījumā ir izmantotas šādas datu apstrādes un analīzes metodes: juridiski dogmatiskā, deduktīvi induktīvā, sistēmiskā, teleoloģiskā un socioloģiskā metode.

Tika analizēti Latvijas Republikas un Eiropas Savienības normatīvie akti. Darbā tika izmantota juridiskā literatūra, kurā pētīts reliģijas un baznīcas jautājums. Tika pētīta citu valstu pieredze netradicionālo reliģiju kontekstā. Uzmanība tika pievērsta arī Eiropas valstu tiesas spriedumu analīzei.

Rezultāti, secinājumi. Analizējot Eiropas Savienības, starptautiskos un nacionālos normatīvos aktus un likumus konstatēts, ka reliģijas brīvības princips ir neaizskarams un tam ir liela prioritāte, jo ikvienam ir tiesības uz reliģijas brīvību. Šāds princips parasti tiek konstitucionāli nostiprināts. Reliģijas brīvības princips attiecas gan uz tradicionālām, gan uz netradicionālām reliģijām. Pastāv tikai daži priekšnoteikumi, lai ierobežotu konstitucionāli nostiprināto reliģijas brīvības principu, un tie ir – ja tiek apdraudēta demokrātiska valsts iekārta, ja tādā veidā netiek īstenotas citu personu pamattiesības.

Islāma reliģijas pamatā ir ignorēt jeb diskriminēt citas reliģiskās konfesijas. Līdz ar to islāma reliģija nevar pastāvēt ar citām reliģijām. Islāma reliģijas valstīs – Ēģiptē, Irānā un Pakistānā – notiek daudzi uzbrukumi kristiešiem. Tā ir radikālā islāma izpausme, kura pamatā ir vardarbība un savas reliģijas pārlicības ieviešana citās valstīs un uzspiešana citiem. Radikālā islāma draudi ir arī Eiropā.

Reliģija ir sava veida prece – pakalpojums mūsdienu tirgus un ekonomiskajos apstākļos, jo katra reliģija cenšas piesaistīt pie savas reliģiskās konfesijas pēc iespējas vairāk indivīdu. Līdz ar to izveidojas situācija, ka, no vienas puses, reliģija būtu jāinterpretē un jāuztver kā reliģiska kustība, no otras puses, reliģija cenšas sevi "pārdot", lai piesaistītu sev vairāk cilvēku un palielinātu savu ietekmi un varu.

Reliģijas brīvības princips cilvēktiesību aizskāruma kontekstā nav pētīts. Līdz ar to darbs dos būtisku pienesumu Satversmes normu piemērošanā praksē, jo ir tiesiskais regulējums, bet tas praksē nav īstenojams. Tiesību zinātnieki un praktiķi ir snieguši savus komentārus par Satversmi, bet trūkst gan praktisku, gan teorētisku zināšanu par Satversmes 7. nodaļu (Cilvēka pamattiesības).